Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Відокремлений структурний підрозділ
«Педагогічний фаховий коледж
Львівського національного університету імені Івана Франка»

ЗАТВЕРДЖЕНО
На засіданні циклової комісії гуманітарної та соціально-економічної підготовки
(протокол № _1_ від «_29_» _серпня_ 2025р.)
Голова циклової комісії Оксана ІВАХ

СИЛАБУС З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ»

Освітньо-професійний ступінь	«фаховий молодший бакалавр»
Галузь знань	Е Природничі науки, математика та статистика
Спеціальність	Е2 Екологія
Освітньо-професійна програма	Екологічний контроль і стратегічна екологічна оцінка
Форма навчання	денна

Львів – 2025

Силабус курсу «Історія української культури»

2025-2026 навчального року

Назва курсу	«Історія української культури»
Адреса викладання курсу	вул. Туган-Барановського, 7, 79000 Львів
Циклова комісія за якою закріплена дисципліна	гуманітарної та соціально-економічної підготовки
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Е Природничі науки, математика та статистика, Е2 Екологія
Викладачі курсу	Сурмач Оксана Іванівна
Контактна інформація викладачів	oksana.surmach@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	У день викладання курсу відповідно до розкладу (вул. Туган-Барановського, 7), Також проводяться он-лайн консультації на платформі Microsoft Teams. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	https://pedcollege.lnu.edu.ua/course/istoriia-ukrainskoi-kultury-pochatkova-osvita
Інформація про курс	Нормативна навчальна дисципліна вивчається здобувачами спеціальності Е2 Екологія впродовж другого семестру в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація курсу	Навчальну дисципліну розроблено таким чином, щоб сформувати у здобувачів цілісне уявлення про історико-культурний розвиток українського народу, розглянути у загальноєвропейському контексті основні культурні та соціальні процеси, що відбувалися на українських землях від найдавніших часів до наших днів.
Мета та цілі курсу	**Метою** вивчення нормативної дисципліни – формування системи знань про закономірності виникнення та джерела формування української культури, особливості її розвитку на різних етапах історії України; з'ясувати сутнісні ознаки духовної культури українського народу, її гуманістичну спрямованість, відкритість перед культурами інших народів, глибокий демократизм, творчий характер; набуття студентами навичок історико-культурного аналізу; виховання поваги до культурних цінностей Українського народу, формування високого рівня культури, громадянської відповідальності, національної гідності, патріотичних почуттів і нових ставлень до історії, культури, релігії, традицій і звичаїв українського народу зокрема в умовах російської агресії на територію України. Для досягнення мети виділяються такі **цілі**:

	- ознайомити студентів з основними історичними періодами становлення української культури, закономірностями її функціонування і розвитку; - формування у студентів розуміння фундаментальних понять і категорій української культури; - розкрити специфіку української культури, визначити її місце і роль у світовому культурному просторі; - розуміння тенденцій сучасних соціокультурних трансформацій в українській культурі; - формувати моральні та естетичні потреби та здатність зберігати і охороняти культурні здобутки України; - формування ціннісних орієнтирів і громадянської самосвідомості у молоді на прикладах героїчної боротьби Українського народу за самовизначення і творення власної держави, ідеалів свободи, соборності та державності; виховання і становлення самодостатнього громадянина-патріота України.
Література для вивчення дисципліни	**Основна:** 1. Історія української культури : навч. посіб. / [В.П. Мельник, М.В. Кашуба, А.В. Яртись та ін.] ; за ред. проф. В.П. Мельника, проф. М.В. Кашуби, проф. А.В. Яртися. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 482 с. 2. Історія української культури: підручник / В.А. Качкан, О.Б. Величко, Н.М. Божко та ін. - 4-е видання. Видавництво: Київ. ВСВ «Медицина». 2021. 368 с 3. Історія української культури. Курс лекцій для студентів усіх спеціальностей ОС «Бакалавр» денної та заочної форм навчання / проф. Ю. С. Сабадаш, доц. Ю. М. Нікольченко, доц. Л. Г. Дабло; За заг. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. 230 с. 4. Букач В. М., Бакланова Н. М. Історія української культури. Словник- довідник: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти. Одеса: вид. Букаєв В. В., 2021. 216 с. 5. Історія української культури. Практикум для студентів усіх спеціальностей ОС «Бакалавр» денної та заочної форм навчання / Укл.: проф. Ю. С. Сабадаш, доц. Ю. М. Нікольченко, доц. Л. Г. Дабло; За заг. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. Київ: Ліра-К., 2021. 138 с. **Допоміжна:** 1. Греченко В.А., Чорний І.В. Світова та українська культура: довідник для школярів та студентів /. Київ: Літера ЛТД, 2009. 416 с. 2. Греченко В., Чорний І., Кушнерук В., Режко В. Історія світової та української культури. Київ, 2000. 3. Дещинський Л.Є., Денісов Я.Я., Скалецький М.П., Цубов Л.В., Бароновська Н.М., Макакрчук О.Г. Українська та зарубіжна культура. Видання 4-те, перероблене і доповнене: Навчальний посібник. Львів: Видавництво «Бескид Біт», 2005. 304 с. 4. Закович, І.А. Культура: українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. / М.М. Зязюн, О.Л. Шевнюк та ін..; За ред.. М.М. Заковича. – 5-те вид., стер. Київ: Знання, 2010. 589 с. 5. Історія української культури: Навч. посіб. / О. Ю. Павлова, Т. Ф. Мельничук, І. В. Грищенко; за ред. О. Ю. Павлової.

	Київ: Центр учбової літератури, 2019. 368 с. 6. Історія української культури / за ред. І. Крип'якевича. Київ, 1994. 7. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. 3-тє видання. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 584 с. 8. Лекції з історії світової та вітчизняної культури / за ред. проф. А. Яртися та проф. В. Мельника. Львів, 2005. 9. Макарчук С.А. Український етнос: виникнення та історичний розвиток / С.А.Макарчук. Київ, 1992. 10. Павлова О., Мельничук Т. Історія української культури: навчальний посібник. 2-ге вид. перероб. та доп. К.: «Центр навчальної літератури», 2019. 340 с. 11. Українська культура: історія і сучасність: Навч. посіб. ; [за ред. Черепанової С. О.] Львів: Світ, 1994. 12. Шейко В.М., Білоцерківський В.Я. Історія української культури: Навч. посіб.- К.: Знання, 2013.- 271 с). 13. Шейко В.М.Історія української культури: Навч. посібник. Київ: Кондор, 2006. 264с. 14. Хома І.Я., Сова А.О.,. Мина Ж.В. Історія української культури : навчальний посібник.- Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. 356 с. **Інтернет ресурси** 1. Офіційний сайт УГКЦ. URL:http://www.ugcc.org.ua/1.0.html (дата звернення: 20.08.2019) 2. www.nbuv.gov.ua Національна бібліотека України ім. І.І. Вернадського 3. https://elib.nlu.org.ua/ 4. http://irbis-nbuv.gov.ua/ 5. ela.kpi.ua › bitstream › Pidruchnyk(Final12)-3 6. Віртуальний тур українськими музеями. - https://museums.authenticukraine.com.ua/ua/ 7. Динамічний музей. - http://www.museums.org.ua/ 8. Офіційний сайт ЮНЕСКО. - https://en.unesco.org/ 9. База даних ЮНЕСКО. - http://www.unesco.org/new/en/unesco/resources/publications/unesdoc- database/ 10.Комітет з питань культури і духовності (детальна інформація про діяльність та законопроектну роботу комітету ВРУ). - http://kompkd.rada.gov.ua/
Тривалість курсу	1 семестр, 90 год., 3 кредити
Обсяг курсу	34 години авдиторних занять: 17 лекції, 17 практичних занять та 56 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	Після вивчення курсу студенти повинні **знати:** - цивілізаційні витоки і детермінанти української культури; - основні періоди становлення української культури; - головні напрями розвитку духовної культури України; - творчість провідних діячів української культури; - історію культури України, її місце у сучасному світі; - основні художньо-мистецькі стилі в українській культурі. **Вміти:** - аналізувати різноманітні явища української культури;

	- оцінювати значення культурних досягнень українського народу та внесок у них видатних діячів культури України; - охарактеризувати художні стилі в українській літературі, архітектурі, театрі, образотворчому мистецтві та музичній культурі; - використовувати основні культурологічні поняття у повсякденному житті; - узагальнювати висновки про особливості історичних етапів та головних тенденцій розвитку української культури. **Набудуть компетентності:** Загальні компетентності: ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні,наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя, охорони навколишнього середовища. Спеціальні компетентності: СК1. Здатність до використання положень та методів фундаментальних наук для вирішення професійних задач. СК2. Здатність обґрунтовувати власну точку зору та висновки, використовуючи основні теорії та концепції наук про навколишнє середовище.
Програмні результати навчання	РН13. Застосовувати знання з екології людини, соціоекології, екологічної безпеки для цілісного підходу до людини як до біоенергоінформаційної системи, яка може бути основою спрямованого управління процесами життєдіяльності, новими підходами до боротьби із хворобами, збереження та зміцнення здоров'я, духовної еволюції людини як безальтернативної стратегії виживання цивілізації в умовах загострення глобальної екологічної кризи.
Ключові слова	Культура, гуманізм, етнос, національна свідомість, національна ідея, фольклор, цивілізація, література, архітектура, образотворче мистецтво, музика, театр.
Формат курсу	Очний (денний). Проведення лекцій і консультацій для кращого розуміння тем
Теми	Подано у таблиці
Підсумковий контроль, форма	Екзамен у кінці семестру.
Пререквізити	Для вивчення курсу здобувачі потребують базових знань зі історії України, основ правознавства, філософії, основ економічної теорії для сприйняття категоріального апарату з історії української культури.

Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції, презентації, семінарські заняття, творчі індивідуальні, групові завдання, дискусія.
Необхідне обладнання	Персональний комп'ютер, проектор, фліпчарт, особисті ґаджети студентів. Наявність інтернет-зв'язку.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання знань за навчальною дисципліною відбувається на підставі накопичених балів за результатами поточного та підсумкового контролю всіх видів згідно зі шкалою оцінювання. Поточний контроль знань студентів здійснюється під час проведення семінарських занять. Тестовий контроль (модульні контрольні роботи) проводиться на практичних заняттях 2 рази протягом семестру. Під час семестрового контролю враховуються результати семінарських занять та двох контрольних тестувань (модульних контрольних робіт). Оцінювання знань студента здійснюється впродовж семестру за 100 бальною шкалою за такими видами робіт: - результатів роботи на *семінарських заняттях* (4 х 4б = 16 балів). Підсумкова кількість балів за роботу на семінарських заняттях (8 годин) визначається як сума балів, отриманих за усні чи письмові відповіді студента; - *двох модульних контрольних робіт* (2 х 15 балів = 30 балів), що проводиться за результатами вивчення частини навчального курсу (змістового модуля 1 та змістового модуля 2); - *самостійна робота студентів* упродовж семестру (макс 4 бали): презентація – (2 бали), повідомлення, есе, (2 бали) . Семестр закінчується здачею екзамену з навчальної дисципліни. *Екзамен* (50 балів), що підсумовує знання основних теоретичних положень курсу, студент складає під час екзаменаційної сесії *в усній формі.* Екзаменаційний білет складається з двох завдань, які вимагають розгорнутої теоретичної відповіді (20 балів х 2 = 40 балів), і третього - пояснення поняття (10 балів). Бали набрані впродовж семестру додаються до балів за іспит і в сумі студент може отримати 100 балів. Очікується, що письмові роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями і характеризуватимуться самостійність суджень та вмінням робити власні висновки. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для незарахування викладачем, незалежно від масштабу плагіату, обману. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем, виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студент

	заохочується до використання також й іншої літератури, якої немає серед рекомендованих. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. **Критерії оцінювання результатів навчання** **90 – 100 б. –** здобувач повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми, вміє вільно викладати зміст, має глибокі, міцні, систематичні знання всіх питань навчальної дисципліни, розуміє логіку та об'єктивні закономірності загальноісторичного процесу та державотворення українського народу, застосовує одержані знання при вирішенні професійних завдань; виконав усі завдання кожної теми, модульного поточного контролю та успішно склав екзамен. **81 – 89 б.** - здобувач грамотно і по суті викладає програмний матеріал, користується категорійно-понятійним апаратом історичної науки, однак допускає незначні неточності, засвоїв більшість тем навчальної програми, вміє самостійно викладати зміст всіх питань навчальної дисципліни; виконав завдання кожної теми, модульного поточного контролю та добре склав екзамен. **71 – 80 б**. - здобувач добре знає програмний матеріал, володіє базовими навичками аналізу, узагальнення історичних фактів та діяльності історичних осіб, не завжди вміє вільно викладати зміст всіх питань навчальної дисципліни; виконав більшість завдань кожної теми, модульного поточного контролю та склав екзамен. **61 – 70 б**. – здобувач засвоїв тільки основний матеріал на рівні репродуктивного відтворення, але не знає окремих деталей, припускається неточностей, порушує послідовність у викладі матеріалу, може розв'язувати типові завдання за зразком, але допускає помилки, виконав окремі завдання кожної теми, модульного поточного контролю та склав іспит. **51 - 60 б.** - здобувач відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'зок між ними, може сформулювати за допомогою викладача основні тези теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може; відчуває труднощі під час використання з історичних понять, виконав лише деякі завдання кожної теми, модульного контролю та склав іспит. **21 – 50 б. –** здобувач не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки, з великими труднощами висвітлює суспільно-політичні, економічні, культурні процеси історичного розвитку українського народу, знайомий лише з деякими історичними поняттями; не виконав практичні завдання, завдання модульного поточного контролю та не склав екзамен. **0 – 20 б.** - необхідний повторний курс з навчальної дисципліни.

Питання до екзамену.	1. Культура як духовний та суспільний феномен. 2. Світова та національна культура, їх взаємодія. 3. Українська національна культура як самобутній соціокультурний феномен, її характерні риси та ознаки. 4. Джерельна база та методологічні засади вивчення історії української культури. 5. Історичні та духовні складники української культурної самобутності. 6. Джерела формування української культури. 7. Періодизація історії української культури. 8. Етногенез українського народу, основні етапи його становлення. 9. Кімерійсько-скіфсько-сарматський культурний симбіоз як автохтонне джерело української культури. 10. Трипільська культура IV-III тис. до н.е. 11. Зарубинецька та Черняхівська культура східнослов'янських племен дохристиянської Русі. 12. Запровадження християнства у Київській Русі, його вплив на духовну культуру. 13. Розвиток писемності, освіти та літератури в добу Київської Русі. 14. Архітектура, образотворче мистецтво та іконопис Київської Русі. 15. Галицько-Волинська Русь як культурна спадкоємниця Київської Русі. 16. Етнокультурні процеси в Україні XIV-XV ст. на шляху формування українського етносу. 17. Відгуки ідей Ренесансу і гуманізму в Україні. "Олельковецький ренесанс" 40-70-х років XV ст. 18. Поширення ідей раннього гуманізму в Україні (Юрій Дрогобич, Павло Русин, Станіслав Оріховський). 19. Історичні та суспільно-політичні передумови розвитку української культури (XVI-перша половина XVII ст.). 20. Розвиток гуманістичних та реформаційних ідей в українській культурі XV-XVI ст. 21. Скульптура і живопис України XVI ст. 22. Пересопницьке Євангеліє (1556-1561). 23. Діяльність Острозького культурно-освітнього осередку. 24. Культурно-просвітницька діяльність братських шкіл. 25. Полемічна література України XVI – перша половина XVII ст. 26. Книгодрукування в Україні XVI ст. 27. Культура Запорізької Січі та її самобутні риси. 28. Музична культура і театральне мистецтво України епохи Ренесансу. 29. Львівський архітектурний Ренесанс. 30. Українське бароко в літературі, архітектурі та образотворчому мистецтві. 31. Музична культура і театральне мистецтво другої половини XVII-XVIII ст. 32. Значення творчості Г.Сковороди для розвитку української культури. 33. Своєрідність та особливості українського Просвітництва. 34. Генезис та періодизація національно-культурного

	відродження в Україні наприкінці XVIII – початку XX ст. 35. Дворянський період національно-культурного відродження, його особливості. 36. Аналіз праці “Історія Русів”. Зародження національної ідеї. 37. Народницький період національно-культурного відродження, його характерні риси та ознаки. 38. Суспільно-політична діяльність “Кирило-Мефодіївського братства”. 39. Просвітницька діяльність громадівських організацій в Україні. 40. Модерністський період національно-культурного відродження, його характерні риси та ознаки. 41. Національно-культурне відродження у Галичині. 42. Романтизм та його розвиток в Україні (П.Куліш, М.Драгоманов, Т.Шевченка). 43. Розвиток науки і освіти в Україні XIX ст. 44. Львівський університет та його значення для української культури XIX ст. 45. Харківський університет, його внесок у розвиток науки, української філософії. 46. Архітектура, розвиток музичної культури і театрального мистецтва в Україні XIX ст. 47. Здобутки української культури у період її національно-культурного відродження (1917-1933 р.р.). 48. “Розстріляне відродження” 20-30-х років XX ст. та його трагічні наслідки для української культури 49. Суспільно-політична та культурно-просвітницька діяльність “шістдесятників”. 50. Діяльність діячів української культури в еміграції. 51. Лесь Курбас – визначний діяч українського театрального мистецтва. 52. Олександр Довженко – основоположник українського кіномистецтва. 53. Музична культура і театральне мистецтво України XX ст. 54. Національно-культурне відродження в Україні у середині 80-х – на початку 90-х років XX ст. 55. Культура України в умовах нової соціальної реальності. 56. Особливості соціокультурних процесів у незалежній Україні. 57. Головні чинники, тенденції та риси сучасної української культури. 58. Феномен масової культури. 59. Розвиток освіти і наукових знань в Україні наприкінці XX – початку XXI ст. 60. Художньо-мистецькі стилі в українській культурі Пояснити поняття: 1. Антропоцентризм 2. Артефакт 3. Бароко 4. Братства 5. Вертеп 6. Відродження

	7. Готика 8. Гуманізм 9. Елітарна культура 10. Етногенез 11. Етнос 12. Класицизм 13. Козацьке бароко 14. Контркультура 15. Культура 16. Літопис 17. Масова культура 18. Ментальність 19. Модернізм 20. Національна ідея 21. Полемічна література 22. Реалізм 23. Романтизм 24. Субкультура 25. Унія 26. Фольклор 27. Фреска 28. Цензура 29. Цивілізація 30. Язичництво
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано після вивчення курсу

Схема курсу

Тиждень	**Тема занять**	**Форма діяльності та обсяг годин**	**Термін виконання**
Змістовний модуль 1.			
1. 2.	Тема 1. Феномен української культури.	Лекції – 2 год., семінарське заняття – 2 год., самостійна робота – 6 год.	
3. 4.	Тема 2. Витоки української культури	Лекції – 2 год., семінарське заняття – 2 год., самостійна робота – 6 год.	
5. 6.	Тема 3. Культура Київської Русі та Галицько-Волинської держави	Лекції – 2 год., семінарське заняття – 2 год., самостійна робота – 6 год.	
7. 8.	Тема 4. Культура періоду становлення української народності (XIV- початку XV ст.)	Лекції – 2 год., семінарське заняття – 2 год., самостійна робота – 6 год.	
9. 10.	Тема 5. Український Ренесанс на ниві духовної культури (XVI – перша половина XVII ст.) Модульна контрольна робота	Лекції – 2 год., семінарське заняття – 2 год., самостійна робота – 6 год.	

Змістовний модуль 2.			
11. 12.	Тема 6. Культура України епохи Бароко та доби Просвітництва (друга половина XVII–XVIII ст.)	Лекції – 2 год., семінарське заняття – 2 год., самостійна робота – 6 год.	
13. 14	Тема 7. Національно-культурне відродження в Україні кінця XVIII – початку XX ст. Український романтизм	Лекції – 2 год., семінарське заняття – 2 год., самостійна робота – 6 год.	
15.	Тема 8. Духовна культура України XX ст. Розвиток науки та освіти наприкінці XX – початок XXI ст.	Лекції – 2 год., семінарське заняття – 2 год., самостійна робота – 6 год.	
16.	Тема 9. Культура України в умовах нової соціально-політичної реальності 90–ті роки XX – початок XXI ст. Модульна контрольна робота	Лекції – 1 год., семінарське заняття – 1 год., самостійна робота – 8год.	